

РОЗДІЛ 12. АНАЛІЗ ІНВЕСТИЦІЙНО-ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ МАШИНОБУДІВНОГО ПІДПРИЄМСТВА

12.1. Аналіз інвестиційного портфеля

Фінансові активи порівняно з продукцією мають менше характеристик. Основні з них: ціна, вартість, дохідність і ризик. Набір або сукупність фінансових активів складають портфель цінних паперів або інвестиційний портфель. Збільшення числа фінансових активів портфеля інвестицій зменшує його ризик. Тому новий фінансовий актив повинен аналізуватися з позицій його впливу на дохідність та ризик інвестиційного портфеля в цілому.

Показники оцінки інвестиційного портфеля надано в таблиці 12.1.

Завдання аналізу інвестиційного портфеля наведено на рисунку 12.1.

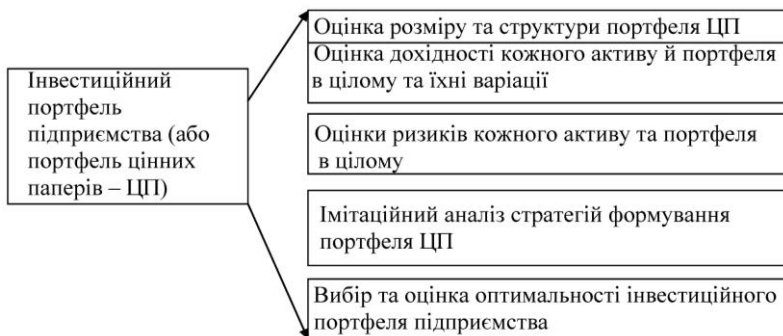

Рис. 12.1. Завдання аналізу інвестиційного портфеля підприємства

Очікувана дохідність і ризик змінюються в одному напрямку, пропорційно. Кількісна оцінка ризику здійснюється на підставі:

- варіабельності доходу або дохідності;
- розмаху варіації;
- дисперсії;
- середнього квадратичного відхилення;
- коефіцієнта варіації.

Показники оцінки інвестиційного портфеля

Назва показника	Сутність або модель розрахунку
1	2
1. Обсяг інвестиційного портфеля	Кількість, вартість і структура інвестиційного портфеля
2. Номінальна вартість фінансового активу (C_n , грн)	Частка статутного капіталу, що припадає на одну акцію при створенні акціонерного товариства, або грошова сума, вказана на облігації, яку емітент зобов'язується заплатити по закінченні визначеного терміну
3. Емісійна ціна (C_e , грн)	Ціна, за якою фінансовий актив імітується, тобто продається на первинному ринку
4. Курсова ціна (C_k , грн)	Поточна ринкова ціна фінансового активу, за якою він продається на вторинному ринку
5. Вартість фінансового активу (V , грн)	Емісійна ціна при купівлі фінансового активу на первинному ринку або курсова ціна при його купівлі на вторинному ринку
6. Прогнозний поточний дохід від утримання фінансового активу (D_n , грн)	Для акцій – це сумарна теперішня вартість дивідендів (D_n), які очікується отримати в періоді часу m (D_{n_m}): $D_{n_m} = D_b \cdot (1 + \Delta D)^m, \quad (12.1)$ де D_b – базова величина дивіденду або величина останнього сплаченого дивіденду, грн; ΔD – темп приросту дивіденду, част. од.; Для облігацій – це сумарна теперішня вартість відсотків (D_n), які очікується отримати в періоді часу m (D_{n_m}): $D_{n_m} = C_n \cdot (1 + r)^m, \quad (12.2)$ де r – номінальна відсоткова ставка за облігацією, част. од.
7. Дохід, який забезпечується фінансовим активом (D_a , грн)	Складається з двох компонентів: доходу від змінення вартості фінансового активу (D_{kn} , грн) і прогнозованого поточного доходу від його утримання: $D_a = D_{kn} + D_n \quad (12.3)$
8. Дохід від змінення вартості фінансового активу або дохід від капіталізації (D_{kn} , грн)	$D_{kn} = C_k - V \quad (12.4)$
9. Дохідність або показник ефективності фінансового активу (K_g , част. од.)	$K_g = D_a / V \quad (12.5)$

Перспективний інвестиційний портфель формується на підставі імітаційного аналізу можливих сполучень фінансових активів. При створенні інвестиційного портфеля усереднюються кількісні характеристики дохідності та ризику за окремими фінансовими активами. При оптимальному сполученні фінансових активів досягається зменшення ризику інвестиційного портфеля при допустимому рівні його дохідності. Детально методики аналізу портфельних інвестицій викладено в спеціальній літературі з фінансового ринку.

12.2. Аналіз капітальних інвестицій

Політика реальних прямих, або капітальних, інвестицій є складовою частиною інвестиційної політики машинобудівного підприємства. Її особливості, що наведено на рисунку 12.2, потребують урахування в аналізі інвестиційних проєктів та інвестиційних пропозицій.

Рис. 12.2. Характерні ознаки політики капітальних інвестицій

Політика управління капітальними інвестиціями забезпечує розробку, оцінку, впровадження та реалізацію ефективних реальних інвестиційних проєктів та пропозицій. Порівняльна оцінка альтернативних варіантів є важливим аналітичним завданням, вирішення якого необхідне для вибору оптимального з них.

Інвестиційний проєкт (ІП) – це діяльність або система заходів, які передбачають здійснення комплексу дій з метою досягнення визначених результатів. Оцінка ефективності інвестиційного процесу містить аналітичні завдання, надані на рис. 12.3.

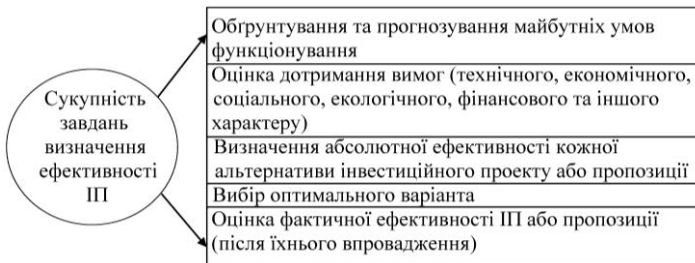

Рис. 12.3. Послідовність аналітичних завдань інвестиційного проєкту або пропозиції

Аналіз господарської діяльності

Загальну систему показників оцінки будь-якого інвестиційного проекту або пропозиції наведено в таблиці 12.2.

Таблиця 12.2

Основні показники оцінки інвестиційних проектів

Назва 1	Модель розрахунку 2
1. Розмір інвестицій (IS , грн)	Сума вхідної інвестиції
2. Чистий приведений ефект або чиста поточна вартість (NPV , грн)	$NPV = D_0 - IS_0$, (12.6) де D_0 – дискontований дохід (чистий прибуток і амортизація), грн; IS_0 – дискontована сума капітальних вкладень (інвестицій), грн
3. Рентабельність інвестицій (R_{IS} , част. од.)	$R_{IS} = Пч_{IS} / IS_0$, (12.7) де $Пч_{IS}$ – чистий прибуток від освоєння інвестицій, грн
4. Термін окупності інвестицій (T_o , років)	$T_o = IS / ДП$, (12.8) де $ДП$ – середньорічна вартість чистих грошових потоків (чистий прибуток і амортизація) за період його реалізації, грн/рік
5. Дискontований термін окупності інвестицій ($T'o$, років)	$T'o = IS_0 / ДП_0$, (12.9) де $ДП_0$ – середньорічна дискontована на вартість чистих грошових потоків (чистий прибуток і амортизація) за період його реалізації, грн/рік
6. Коефіцієнт ефективності інвестицій або дохід на інвестиції (K_{IS} , грн/грн)	$K_{IS} = D / IS$, (12.10)
7. Коефіцієнт ефективності інвестицій або дохід на інвестиції з урахуванням вартості грошей у часі (K'_{IS} , грн/грн)	$K'_{IS} = D_0 / IS_0$, (12.11)
8. Приведені витрати або приведена вартість ($ПВ$, грн)	$ПВ = C + K_{нIS} \cdot IS$, (12.12) де C – собівартість продукції, грн; $K_{нIS}$ – нормативний коефіцієнт ефективності інвестицій, грн/грн

Оцінка ефективності інвестиційного проекту містить декілька етапів, наданих у таблиці 12.3.

Таблиця 12.3

Етапи визначення ефективності інвестиційного проекту

Етапи	Сутність етапу	Мета аналізу
Перший етап	Порівняльний аналіз рентабельності інвестиційного проекту або пропозиції з середнім рівнем відсотків банківського кредиту	Визначення більш вигідних напрямів вкладення капіталу
Другий етап	Порівняння рентабельності інвестиційного проекту або пропозиції з темпами інфляції в країні	Мінімізація втрат грошових коштів від інфляції

Третій етап	Порівняльний аналіз обсягу потрібних інвестицій та визначення мінімальної потреби в кредитах	Вибір менш капіталоемного варіанта
Четвертий етап	Оцінка інвестиційних проектів і пропозицій за визначеними критеріями оптимізації	Вибір оптимального варіанта інвестиційного проекту або пропозиції
П'ятий етап	Оцінка стабільності щорічних надходжень від реалізації інвестиційного проекту або пропозиції	Розподіл віддачі інвестицій

На наш погляд, оцінку ефективності інвестиційного проекту або пропозиції доцільно доповнити ще одним шостим етапом, на якому доречно проводити оцінку фактичної ефективності інвестиційного проекту та пропозиції, оскільки практика свідчить, що вона значно нижче за очікувану. Така оцінка необхідна для визначення та подальшого усунення причин їхньої розбіжності.

Аналіз інвестиційної діяльності проводиться в статичі та динаміці з використанням натуральних (у штуках) і вартісних (у тис. грн) вимірників, групуванням інвестицій на проект, пропозиції та основні засоби.

12.3. Аналіз інноваційної діяльності

Основною формою реалізації досягнень науково-технічного прогресу та прискорення відтворювальних процесів є інновації. У сучасних умовах саморозвитку машинобудівних підприємств головним ресурсом є знання та інформаційно-інтелектуальні технології, що допомагають вирішувати проблему обмеженості природних ресурсів.

На макрорівні у сферу компетенції держави входять розробка та реалізація державної інноваційної політики – цілісної багаторівневої (мікро-, мезо-, макро-) системи заходів щодо: формування, збереження та поширення нових знань та технологій; розвитку та активізації інноваційного потенціалу.

На мікрорівні роль підприємства полягає в розробці та впровадженні нових креативних технологій на основі власних наукових досліджень і в освоєнні інновацій, які пропонуються на ринку.

Методичні підходи до аналізу інноваційної діяльності підприємства значною мірою співпадають з оцінкою інвестиційної діяльності, але їм притаманні наступні відмінності.